

Către,

PARLAMENTUL ROMÂNIEI – SENAT

Calea 13 Septembrie nr. 1-3, sector 5, București, cod poștal: 050711

Tel.: +40 21 414 1111; +40 21 316 0300

Referitor la: adresa dumneavoastră nr. XXXV 3609/23.09.2024,
înregistrată la CNA sub nr. 10852/1/02.10.2024

CONSILIUL NAȚIONAL AL AUDIOVIZUALULUI REGISTRATURĂ	
INTRARE	Nr. 10852/1 RF
IESIRE	08. 10. 2024

În atenția Domnului Mario - Ovidiu OPREA, Secretar General

Biroul permanent al Senatului

Bp. 465. / 10. 10. 2024.

Stimate Domnule Secretar General,

Întrunit în ședință publică în data de 8 octombrie 2024, Consiliul Național al Audiovizualului a analizat „*Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023, modificarea și completarea Legea audiovizualului nr. 504/2002, republicată, precum și de modificare și completare a Legii nr. 60/1991*” (Bp. 465/2024) și a decis să acorde **aviz negativ**, ținând seama de următoarele:

Propunerea legislativă B465/2024 are ca obiect de reglementare instituirea unor măsuri pentru a nu se promova și încuraja ideologia LGBTQIA+, care poate afecta valorile fundamentale ale societății, în special atunci când este vorba de protejarea minorilor.

Potrivit expunerii de motive, „*copiii au acces ușor la diverse forme de media, fie că este vorba de televiziune, internet sau platforme de streaming*” și, astfel, „*Legea audiovizualului trebuie modificată pentru a include reglementări clare care să interzică difuzarea acestor conținuturi în cadrul programelor accesibile minorilor*”. Mai mult, prin inițiativa în cauză se preconizează clasificarea corespunzătoare a conținuturilor media și i se oferă Consiliului Național al Audiovizualului „*responsabilitatea de a monitoriza și de a sancționa orice încălcare a acestor reglementări*”. Propunerea legislativă va asigura protecția copiilor, pentru ca aceștia să nu fie expuși unor mesaje care le-ar putea afecta dezvoltarea emoțională și psihologică.

Analizând proiectul de lege, acesta conține la Art. II pct. 4, 5, 6, 7 și 8 dispoziții care sunt incidente domeniului audiovizualului, asupra cărora formulăm următoarele:

„II. După articolul 21, alineatul (4) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, republicată, se introduce un nou alineat, alineatul (5), care va avea următorul cuprins:

4. «(5) Radiodifuzorii sunt obligați să clasifice conținutul media în funcție de potențialul impact asupra minorilor în raport cu ideologia LGBTQIA+ și să respecte difuzarea de programe care promovează sau prezintă schimbarea de sex, homosexualitatea sau orice altă deviație de la sexul biologic înainte de ora 22:00, după această oră fiind interzisă difuzarea de astfel de conținuturi».”

Din considerente de redactare și de tehnică legislativă:

- semnalăm faptul că norma propusă pentru alin. (5) nou introdus nu se încadrează din punct de vedere tematic în cadrul art. 21, întrucât acest articol vizează evenimentele de importanță majoră, în timp ce textul propus se referă la clasificarea „*conținutului media*” în vederea protecției minorilor;

- Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, nu operează cu expresia „*conținutul media*”, ci folosește termenul de conținut audiovizual sau de program audiovizual, după caz;

- pentru precizia și claritatea dispozițiilor propuse, conceptele „*ideologia LGBTQIA+*” și „*programe care promovează sau prezintă schimbarea de sex, homosexualitatea sau orice altă deviație de la sexul biologic*” folosite în noua reglementare trebuie definite, pentru a se asigura astfel înțelegerea lor corectă și a se evita interpretările greșite. LGBTQIA+ este un acronim care se referă la colectivitatea de persoane lesbiene, gay, bisexuale, transgen, queer, intersex, asexuale, iar + oferă spațiu pentru extinderea și înțelegerea diferitelor părți ale identităților sexuale și de gen diverse, însă termenul nu este definit în cadrul unor acte normative sau în Legea audiovizualului;

- termenele „*această*” și „*conținutur*” trebuie redactate „*această*” și „*conținuturi*”.

Mai mult, potrivit art. 30 - Libertatea de exprimare din Constituția României, „*libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile*”.

În conținutul normei propuse se face referire la programe, astfel sunt excluse, printre altele, și filmele artistice de lung metraj, videoclipurile, comedii de situație, documentarele, precum și filmele și seriile pentru televiziune, conform definiției prevăzute la art. 1 alin. (1) pct. 4 din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare.

Prin norma propusă se intenționează clasificarea în vederea protecției minorilor a programelor audiovizuale care promovează sau prezintă schimbarea de sex, homosexualitatea sau orice altă deviație de la sexul biologic și ca difuzarea acelor programe să fie interzisă după ora 22:00. Norma nu este clar formulată, întrucât prin aceasta se înțelege că pot fi difuzate astfel de programe audiovizuale înainte de ora 22:00, clasificate, iar după ora 22:00 sunt interzise. Minorii au acces mai ușor la programele audiovizuale înainte de ora 22:00, astfel norma propusă nu acoperă situația preconizată. Pentru o clasificare a „*conținutului media*” precum dispozițiile propuse, ar fi necesar să se stabilească și criteriile în funcție de care se va realiza acea clasificare, care trebuie să fie proporționale și nediscriminatorii.

Referitor la clasificarea programelor audiovizuale în vederea protecției minorilor, precizăm că sunt prevăzute reguli și condiții în acest sens în cadrul Titlului II, Capitolul II din Decizia CNA nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, cu modificările și completările ulterioare (Codul audiovizualului), anume că programele audiovizuale care pot afecta dezvoltarea fizică, mentală sau morală a minorilor pot fi difuzate numai dacă vizionarea este restricționată printr-un sistem de acces condiționat.

Pentru clasificarea unor programe audiovizuale în scopul difuzării înainte de ora 22:00 cu asigurarea protecției minorilor, precizăm faptul că prin Codul audiovizualului sunt stabilite categoriile în care se clasifică programele și criteriile în funcție de care se face această clasificare, astfel menționăm că înainte de ora 22:00 programele sunt marcate, după caz, fie cu AP (acord parantal), fie cu 12. Programele 12 se difuzează numai după ora 20:00 și trebuie să fie însoțite permanent de un semn de avertizare.

Ținând cont de aceste reglementări în vigoare, semnalăm faptul că în situația preconizată în care sunt incluse în grila de programe filme artistice, seriale și documentare în care apar, spre exemplu, persoane homosexuale, în lipsa unei definiții a promovării și prezentării homosexualității, potrivit normei propuse la alin. (5), acele programe trebuie să fie clasificate

strict prin prisma acestui aspect, lucru care induce discriminare și restricționare, având în vedere că majoritatea programelor sunt create și produse în afara României. În plus, programele respective vor fi interzise difuzării după ora 22:00, fără a se fundamenta pe reglementări clare și precise, care să nu lezeze libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public.

„5. După articolul 3, alineatul (3) din Legea audiovizualului nr. 504/2002 republicată, se introduce un nou alineat, alineatul (4), care va avea următorul cuprins:

«(4) Nu sunt considerate programe sau emisiuni conforme alineatului (1) programele sau emisiunile care promovează homosexualitatea, schimbarea de sex sau orice deviere de la sexul biologic ori propagarea directă sau indirectă de idei și noțiuni de natură să fie identificate ideologic cu ideologia LGBTQIA+».”

Potrivit art. 3 alin. (1) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, se stabilește că „prin difuzarea și retransmisia serviciilor de programe se realizează și se asigură pluralismul politic și social, diversitatea culturală, lingvistică și religioasă, informarea și educarea, inclusiv sub aspect științific, și divertismentul publicului, cu respectarea libertăților și a drepturilor fundamentale ale omului”.

Prin dispozițiile propuse la art. 3 alin. (4) se stabilește o excepție de la prevederile art. 3 alin. (1) în vigoare din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, în sensul că „programele sau emisiunile care promovează homosexualitatea, schimbarea de sex sau orice deviere de la sexul biologic ori propagarea directă sau indirectă de idei și noțiuni de natură să fie identificate ideologic cu ideologia LGBTQIA+” nu se supun asigurării „pluralismului politic și social, diversității culturale, lingvistice și religioase, informării și educării, inclusiv sub aspect științific, și divertismentului publicului, cu respectarea libertăților și a drepturilor fundamentale ale omului”.

Pentru a fi o normă clară și precisă trebuie definit ce înseamnă „programe care promovează sau prezintă schimbarea de sex, homosexualitatea sau orice altă deviație de la sexul biologic”, mai ales pentru a nu se considera ca fiind o normă restrictivă și discriminatorie în raport cu reglementările de la nivelul Uniunii Europene și de la nivel național stabilite pentru domeniul audiovizualului, mai ales pentru a nu fi lezată respectarea libertăților și a drepturilor fundamentale ale omului.

În conținutul normei propuse se face referire la programe, astfel sunt excluse, printre altele, și filmele artistice de lung metraj, videoclipurile, comedile de situație, documentarele, precum și filmele și seriile pentru televiziune, conform definiției prevăzute la art. 1 alin. (1) pct. 4 din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare.

Legea audiovizualului promovează politicile nediscriminatorii cu privire la sex și orientări sexuale, printre altele, iar Codul audiovizualului stabilește prin art. 47 alin. (3) și (4) că sunt interzise în programele audiovizuale afirmații defăimătoare generalizatoare la adresa unui grup/comunități definit(e) de gen, (...), orientare sexuală, (...) sau caracteristici fizice și că sunt interzise în programele audiovizuale afirmații defăimătoare generalizatoare la adresa unei persoane pe baza apartenenței acesteia la un grup/o comunitate definit(ă) de gen, (...), orientare sexuală, (...) sau caracteristici fizice.

Protecția drepturilor persoanelor LGBTQIA+ este o prioritate pentru Uniunea Europeană și a fost inclusă în acte legislative importante, cum ar fi Tratatul de la Amsterdam (1997), Carta drepturilor fundamentale (2000), Tratatul de la Lisabona (2009) și directivele antidiscriminare. Desigur, situația diferă mult de la un stat membru la altul. Conform art. 10 și 19 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Uniunea caută să combată excluziunea socială și orice discriminare, *inter alia*, pe motive de orientare sexuală.

Domeniul audiovizualului reglementat la nivelul Uniunii Europene prin Directiva 2010/13/UE modificată prin Directiva (UE) 2018/1808 (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale) și la nivel național prin Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, precum și prin legislația secundară adoptată de către Consiliul Național al Audiovizualului, promovează și susține libertatea de exprimare și asigurarea accesului neîngrădit la orice informație de interes public, care constituie fundamente esențiale ale unei societăți democratice, asigurându-se totodată un nivel ridicat de protecție a obiectivelor de interes general, în special protecția minorilor și a demnității umane. Mai mult, în domeniul audiovizualului sunt reglementări care stabilesc că libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

„6. După articolul 29, alineatul (1), litera h) din Legea audiovizualului nr. 504/2002 republicată, se introduce o nouă literă, litera i), care va avea următorul cuprins:

«i) să nu propage, disemineze, susțină și aprecieze public ideologia LGBTQIA+».

În legătură cu intervenția legislativă preconizată la art. 29 alin. (1), respectiv introducerea unei noi litere, eronat lit. i) după lit. h), precizăm că aceasta trebuie să constituie o literă nouă, lit. j), întrucât art. 29 alin. (1) în vigoare conține dispoziții de la lit. a) la lit. i).

Potrivit dispozițiilor propuse, comunicările comerciale audiovizuale difuzate de furnizorii de servicii media audiovizuale trebuie să nu propage, disemineze, susțină și aprecieze public ideologia LGBTQIA+, drept urmare, apreciem că norma prezintă elemente care nu sunt clare și precise, fiind necesară definirea noțiunii de „ideologia LGBTQIA+”, pentru o aplicabilitate corectă și pentru a nu exista insecuritate juridică în încadrarea conținutului respectiv.

„7. După articolul 33, alineatul (1), litera d) din Legea audiovizualului nr. 504/2002 republicată, se introduce o nouă literă, litera e), care va avea următorul cuprins:

«e) să nu propage, disemineze, susțină și aprecieze public ideologia LGBTQIA+».

Precizăm că marcarea normei ca art. 33 alin. (1) lit. e) nu este posibilă, având în vedere că art. 33 a fost abrogat prin OUG nr. 181/2008. Pe cale de consecință, nu este precizat corect ce articol va suferi modificarea respectivă, așadar nu putem formula o opinie asupra dispozițiilor propuse fără să se cunoască ipoteza juridică a articolului și/sau alineatului care introduce noua literă preconizată.

„8. Articolul 90, alineatul (1), litera d) din Legea nr. 504/2002, republicată, se modifică și se completează și va avea următorul cuprins:

«d) programarea și difuzarea de programe, cu încălcarea prevederilor art. 28, alin. (5), (6) și (7), art. 29-33, art. 34, alin. (2)-(4), art. 39, alin. (1), art. 40 și ale art. 85, alin. (4)-(9);».

Textul propus la pct. 8 pentru art. 90 alin. (1) lit. d) înlocuiește lit. d) în vigoare, anume „nerespectarea prevederilor legale privind acordarea dreptului la replică”, astfel este necesară revederea și reconsiderarea normei propuse. Se constată că inițiatorul propunerii legislative face referire la o normă care a fost în vigoare în anul 2002, în forma inițială a Legii audiovizualului. Propunerea pentru art. 90 alin. (1) lit. d) din proiect anulează sancționarea pentru nerespectarea prevederilor legale privind acordarea dreptului la replică prevăzută la lit. d) în vigoare a art. 90 alin. (1) din lege și, de asemenea, instituie o dublă sancționare, întrucât prin lit. d) din proiect se intenționează sancționarea unor fapte care sunt deja prevăzute la lit. g) în vigoare. Drept urmare, nu putem formula o opinie corectă asupra dispozițiilor propuse, având în vedere că se face o trimitere eronată.

Pe lângă observațiile de fond formulate cu privire la dispozițiile proiectului de lege, **din considerente de tehnică legislativă**, referitor la Legea audiovizualului, intenția legislativă ar trebui să vizeze ca eveniment legislativ **modificarea**, ci nu și completarea, întrucât potrivit art. 59 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se stabilește că *„modificarea unui act normativ constă în schimbarea expresă a textului unora sau mai multor articole ori alineate ale acestuia și în redarea lor într-o nouă formulare”*, pe când, conform art. 60 alin. (1) din legea menționată, *„completarea actului normativ constă în introducerea unor dispoziții noi, cuprinzând soluții legislative și ipoteze suplimentare, exprimate în texte care se adaugă elementelor structurale existente”*

Având în vedere normele de tehnică legislativă, întrucât Legea audiovizualului nu a suferit evenimentul legislativ de republicare, titlul inițiativei ar trebui să conțină expresia: *„modificarea Legii audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare”* în loc de *„modificarea și completarea Legea audiovizualului nr. 504/2002, republicată”*. Pe cale de consecință, și în cuprinsul propunerii legislative trebuie folosită titulatura *„Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare”*.

Cu deosebită considerație,
MARIA MONICA GUBERNAT
PREȘEDINTE

